

РЕШЕНИЕ

№ 2058

гр. София, 28.03.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 4 състав,
в публично заседание на 22.02.2022 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Ирина Кюртева

при участието на секретаря Росица Б Стоева и при участието на прокурора Ива Цанова, като разгледа дело номер **6862** по описа за **2019** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 1, ал. 2 и чл. 2в, ал. 1, т. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ), във връзка с чл. 203 от Административно-процесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по искова молба на "М. К. "Я.", ЕИК[ЕИК], със седалище и адрес на управление: [населено място], 1000, р-н С., [улица], представлявано от адв. Д. И. - САК срещу Българска народна банка (БНБ) за присъждане на обезщетение за претърпени имуществени вреди в резултат на бездействие – неосъществен и неефективен банков надзор на БНБ – задължения пряко произтичащи от Директива 94/19/ЕО и националното право. Вредите в размер на 294 400 евро са причинени от връщането на валидния осчетоводен превод от 20.06.2014г. (с № 32/11/00108280) и са във връзка с неизпълнение на три договора за стандартен срочен депозит в [фирма]. С писмо от 30.07.2014г. ищеца е уведомен за анулирането на превода. Твърдението е, че БНБ не е извършила дължимите по силата на прякото приложение на чл.1, т.3, буква(і) от Директива 94/19/ЕО действия по извършване на констатация на наличие на "неналични депозити". Именно неефективният банков надзор е довел до настъпване на щетите. Претърпените вреди се претендират от неправомерно бездействие на БНБ в нарушение на приложимото с директен ефект право на ЕС, както и неизпълнение на вменените със закон функции по осъществяване на ефективен банков надзор. Неправомерното поведение на БНБ се изразява в неизпълнение на задължението да се приложи право на ЕС с директен ефект в областта на изплащане на гарантираните депозити, каквото задължение е имала във връзка с Директива 94/19/ЕО на

Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 година относно схемите за гарантиране на депозити. Ищеца посочва, че съгласно Общностното право, за да се задейства схемата за гарантиране на депозити, е необходимо да се извърши установяване на „неналичен депозит“ /чл.10, т. 1 от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994г. Съгласно чл. 1, т. 3, буква (i) от Директивата „компетентните органи установяват това колкото е възможно по-скоро и във всеки случай не по-късно от пет работни дни, след като са се уверили за първи път, че дадена кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми“. Българският „компетентен орган“, който следва да направи тази констатация, е БНБ - на основание чл. 2, ал. 6 от ЗБНБ. БНБ в качеството си на „компетентен орган“ не е извършила предвиденото в цитирания чл. 1, т.3, б. (i) от Директивата и в срока за това. Претендира се и обезщетение за вреди от неизплатения депозит в [фирма] (в несъстоятелност) в размер на исковата сума, причинени в резултат на неправомерни действия в нарушение на правото на ЕС и бездействие относно упражняването на банков надзор. Неправомерните действия са по промяна със задна дата на приети от БНБ правила и процедури, довели до изводи за неплатежоспособност на банката и отнемане на лиценза ѝ, с което е засегнато правото на собственост на акционерите по чл. 17 от Хартата на основните права на ЕС. Изложени са подробни възражения по ограничаването на банковите операции и предприетите мерки, включително и отнемането на лиценза. Алтернативно се поддържат възражения за пропуски в надзорната дейност на БНБ, в нарушение на чл.63-65 ДФЕС. Твърди се още, че ако по време на специалният надзор по отношение на К. АД, БНБ не беше въвела практики, водещи до поставянето на К. АД в привидно състояние, формално покриващо изискванията на ЗКИ и отнемането на лиценза на банката, то К. АД не била с отнет лиценз и в несъстоятелност. Пряката причинно следствена връзка между бездействието на БНБ и вредите се потвърждава и от констатациите на Сметната палата за недостатъчно ефективен банков надзор. Направено е искане за заплащане на съдебно-деловодните разноски.

В съдебно заседание ищецът се представлява от адв. Ж. Д. и адв. Драгия Д., които поддържат иска. Претендират разноски съобразно представения списък. Подробни съображения излагат и в писмена защита.

На основание чл.214, ал.1 ГПК е допуснато намаление в размера на исковата претенция от 294 400 евро на 284 922,38 лева. В писмената защита се пояснява, че това е сумата, която остава след изплащането от ФГВБ на гарантирания размер от 100 204,82 евро и получените суми по извършените три частични плащания в производството по несъстоятелност на К. АД.

Ответникът – Българска народна банка, чрез упълномощения си процесуален представител юриконсулт Щ., прави искане за отхвърляне на предявения иск като неоснователен и недоказан. Претендира юриконсултско възнаграждение. Представя писмен отговор на исковата молба, в който обосновава липсата на противоправно поведение на БНБ. Позовава се на решение от 25 март 2021г. по дело С-501/18 и дело С-222/02 Р., съгласно което правото на ЕС не регламентира самостоятелна възможност депозантите да търсят отговорност от банковите надзорни органи за лош и недостатъчен банков надзор. Оспорва се компетентността на БНБ, която не разполага с административни властнически правомощия по отношение на вложители в банка. Не е настъпила вреда, доколкото салдото по сметката на ищеца е служебно включено в списъка на вземанията, които кредиторите на К. АД имат към масата на

несъстоятелността на банката. Оспорва наличието на пряка причинно следствена връзка. Представя подробна писмена защита. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Представителят на Софийска градска прокуратура – прокурор Ц., дава заключение, че исковата претенция е недоказана по размер.

Съдът, като взе предвид представените по делото доказателства и становищата на страните, приема за установено от фактическа страна следното:

Не е спорно, че между К. АД и ищеца са сключени: Договор за стандартен срочен депозит № 36449 от 10.03.2014г. за сумата от 202 563,18 евро; Договор за стандартен срочен депозит № 36449 от 10.12.2013г. за сумата от 81 400,00 евро; Договор за стандартен срочен депозит № 36449 от 10.09.2013г. за сумата от 49 900,00 евро. Представен е Рамков договор за платежни услуги, сключен на 13.07.2011г. и два броя анекси от 13.07.2011г.

Видно от Протокол № 11 от 20. 06. 2014 г. на заседание на Управителния съвет (УС) на БНБ е подложено на гласуване прилагането на надзорна мярка спрямо К. АД по получено писмено уведомление от ръководството на К. АД, с което е предоставена информация за засилено теглене на средства от сметки на клиенти на банката, считано от 12. 06. 2014 г., във връзка с което има риск от изчерпване на ликвидността и преустановяване на разплащанията, както и на всички видове банкови операции. С оглед на това на основание чл.115, ал.2, т.2 и т.3 от Закона за кредитните институции (ЗКИ), УС на БНБ незабавно е приел Решение № 73/20.06.2014г., изм. и допълнено с Решение № 74/22.06.2014 г., с което К. АД е поставена под специален надзор за срок от три месеца, поради опасност от неплатежоспособност. За срок от три месеца е спряно изпълнението на всички задължения на К. АД, дейността на К. АД е ограничена, като е забранено извършването на всички дейности съгласно банковата лицензия; отстранени са от длъжност членовете на УС и членовете на НС на К. АД, назначени са квестори. В мотивите на решението е посочено, че към 11:58 часа на 20. 06. 2014 г. по сметката на К. АД в платежната система за брутен сетълмент в реално време R. разполагаемата наличност е в размер на 237 773 лв. при наредени чакащи плащания за над 38 млн. лв. Посочено е още че към 11:50 часа на 20. 06. 2014 г. по сметката на К. АД в оперирания от БНБ модул на националния системен компонент TARGET 2 – BNB към Европейската система за трансгранични разплащания TARGET 2 салдото е в размер на 21 672 094 евро. При тези данни изпълнителните директори на К. АД са уведомили БНБ, че в най-близко време наличните средства на банката по сметки и в брой няма да бъдат достатъчни за изпълнение на задълженията на банката, както и че към 11:45 часа на 20. 06. 2014 г. банката е преустановило разплащанията и всички други банкови операции в С.. В Решение № 73 на УС на БНБ е посочено, че ликвидните активи на банката към 20. 06. 2014 г. не са достатъчни, за да може банката да изпълнява задълженията си в деня на тяхната зискуемост.

На 30. 06. 2014 г., с цел оптимизиране на разходите на банката по привлечените средства, УС на БНБ приема решение № 82 да бъдат намалени лихвените проценти по депозитите на К. АД до средния пазарен размер за банковата система по видове, матуритет и валути съобразно приложение към решението. Съгласно приложение към решението, лихвеният процент за банковата система, без К. АД, по депозити, договорени за ползване слез предизвестие, е 2,59%.

На 25.07.2014 г., в изпълнение на чл.121 ЗКИ, квесторите на К. АД представили доклад за текущото състояние на банката, публикуван на страницата на БНБ. Според

него, още на 20.06.2014 г., при проверка на перото „други активи“ в ежедневната оборотна ведомост на банката е констатиран необичайно голям разчет на стойност около 205 милиона лева, като операцията била взета на база протокол-разписка от 19.06.2014 г., с който [фирма] (мажоритарен акционер в К.) потвърдил задължението си към банката на суми с обща левова равностойност от 205 887 000 лв. Според същия протокол, дължимите суми следвало да бъдат възстановени до 30.06.2014 г. За това вземане квесторите уведомили БНБ на 08.07.2014 г. От доклада на квесторите се установявало още, че към 30.06.2014 г. финансовият резултат на К. бил загуба в размер на 65 283 000 лв., при реализирана печалба към 31.05.2014 г. в размер на 14 997 000 лв.

На 16. 09. 2014 г. УС на БНБ взема решение № 114 за удължаване срока на специален надзор над К. АД с още два месеца, съответно до 20 ноември 2014 г., с мотиви, че не са отпаднали основанията за това – К. АД няма достатъчна ликвидност да изпълнява задълженията си към вложителите, и указва на квесторите най-късно до 20. 10. 2014 г. да внесат в БНБ цялостна оценка на активите на банката, извършена от трите одиторски компании, посочени в мотивите на решението, както и до 31. 10. 2014 г. да представят в БНБ отчет за капиталовата адекватност на К. АД на база изготвената пълна оценка на активите и след извършване на съответните счетоводни операции въз основа на нея.

Не е спорно, че съгласно съобщение на Европейската комисия от 25. 09. 2014 г. се открива процедура за нарушение срещу Република България за неправилно транспониране на член 1, параграф 3 и чл. 10, параграф 1 от Директива 94 /19 / ЕО, както и за неспазване на принципа за свободно движение на капитали съгласно чл. 63 от ДФЕС, в което е посочено, че са нарушени цитираните разпоредби и че „неналичността на депозитите е достатъчна, за да се задейства схемата за гарантиране на депозити“, а „в разглеждания случай депозитите са неналични от три месеца“. В този смисъл е изпратена препоръка към БНБ и ФГВБ от Европейския банков орган от 17. 10. 2014 г., съгласно която с преустановяване на всички задължения на К. АД и ТБ [фирма] от 20. 06. 2014 г. БНБ е направила депозитите неналични по смисъла на чл. 1, пар. 3, б. „i“ от Директива 94 / 19 / ЕО при вземането на решение по чл. 115, ал. 1 от ЗКИ на основание чл. 115, ал. 2, т. 2 и 3 ЗКИ. В тази връзка е пресъобщение на БНБ от 22. 08. 2014 г., съгласно което националното законодателство предвижда изплащане на депозитите от ФГВБ единствено след отнемане на лиценза на банката, като не предвижда правомощие на БНБ или друг държавен орган да обяви неналичност на депозити по причина, че чл. 1, пар. 3 буква „i“ от Директива 94/19/ ЕО не е въведена в българското законодателство. От друга страна, се сочи, че това може да бъде направено единствено от българския парламент.

С Решение № 138 от 06. 11. 2014 г., на основание чл. 103, ал. 1, т. 1 от ЗКИ, вр. чл. 62, буква „а“ и чл. 63, буква „в“ от Регламент /ЕС/ № 575/2013, чл. 103, ал. 2, т. 25, чл. 103, ал. 4 и чл. 151, ал. 1 - 3 от ЗКИ, УС на БНБ отнема лиценза за извършване на банкова дейност на [фирма]. В решението са описани подробно фактическите обстоятелства, в хронологичен ред, довели до отнемане на лиценза на К. АД.

Видно от протокол №27/06.11.2014г., на 31. 07. 2014 г. УС на БНБ приема решение № 94, с което приема доклад за текущото състояние на К. АД, представен от квесторите и на основание чл. 107, ал. 3 от ЗКИ издава задължителни предписания на квесторите, между които следните: да създадат специален екип, който в срок до 15. 09. 2014 г. да организира подготовката на кредитните досиета за целите на одиторската оценка и да

подпомага квесторите в управлението на взаимоотношенията с кредитополучателите, включително и за предприемане на необходимите действия спрямо длъжници, които не осигуряват редовно обслужване на своите задължения към банката; да сключат допълнителни договори с одиторски фирми за цялостна оценка на активите на банката, която да бъде осъществена в срок до 20.10.2014 г.

Съгласно същото решение на основание чл. 9, ал. 1 от Закона за банковата несъстоятелност (З.) следва да бъде подадено искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност на К. АД и да бъде уведомен на основание чл. 9, ал. 6 от З. Фондът за гарантиране на влоговете в банките за подаденото искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност на К. АД, с цел извършване на подготвителни действия за назначаване на синдик. Изложени са мотиви, че въз основа на представените на 01.11.2014 г. финансови и надзорни отчети на К. АД към 30.09.2014 г. УС на БНБ установява отрицателна стойност на собствения капитал на банката в размер на минус 3 745 313 хил. лева, определен съгласно Регламент /ЕС/ № 575/2013 г., както и че банката не отговаря на капиталовите изисквания съгласно същия.

Не е спорно, че с Решение № 664/22.04.2015 г. на Софийски градски съд по т. д. № 7549/2014 г. е обявена неплатежоспособността на К. АД с начална дата 06.11.2014 г. С решение № 1443/03.07.2015 г. по т. д. № 2216/2015 г., Софийският апелативен съд е отменил Решение № 664/22.04.2015 г. на СГС в частта относно началната дата на неплатежоспособността, като е определил за такава 20.06.2014 г., по съображения, че състоянието на неадекватност на собствения капитал на К. АД не е настъпило към момента на отразяване на коригираните стойности в изготвените от квесторите отчети към 30.09.2014 г., а е било факт преди този момент.

Видно от писмо до ищеца от К. АД, изх.№ Н-2310-673/23.12.2014г., след поставянето на К. АД под специален надзор с решение №73 на УС на БНБ, на 20.06.2014г., в 10,50 ч. по искане на ищеца сметка с IBAN BG 89 KOPB 9220 24 35992901 е закрыта, начислена е лихва за периода от 10.03.2014г. до 20.06.2014г. и е извършен валутен превод в размер на 294 400,00 евро с вальор 23.06.2014г. Преводът е отхвърлен поради преустановяване на изпълнение на всички дейности, включени в лиценза за извършване на банкова дейност на К. АД и съгласно Заповед №К-21/3-1220/25.06.2014г. на квесторите на К. АД. Сумата на превода и на събраните такси са възстановени по сметката на ищеца в К. АД.

Представено е банково удостоверение изх.№ 2437/15.05.2015г. от К. АД, че салдото по банковите сметки на ищеца към 22.04.2015г.(датата на откриване на производството по несъстоятелност) е следното: 194 401,18 евро; 14,74 евро и 3,02 лева.

Представена е информация от К. АД в несъстоятелност изх.№ 53/13.01.2022г., като в табличен вид е посочен размера на салдото по сметките на ищеца към: 20.06.2014г. – 4,57 лева, 87,44 евро, 0,00 евро; 06.11.2014г. – 3,02 лева, 14,74 евро, 194 401,18 евро; 11.01.2022г. – 2,68 лева, 13,07 евро, 145 664,05 евро.

От списъка на приетите вземания и финансовите отчети, обявен в търговския регистър по партидата на К. АД/н/ се установява, че е включено вземането на ищеца в размер на 380 247,51 лв.(ред 3781, стр.64). Видно от приложените частични сметки за разпределение на налични суми, ищецът е получил 42 027,82лв., от втората частична сметка – е получена сумата 32 931,25 лева, от четвъртата частична сметка ищецът е получил 19 420,31 лв., или общо получената сума е в размер на 94 379,38лв.

Не е спорно, че от ФГВБ на ищеца е изплатена сума в гарантирания размер от 100 204,82 евро.

По делото, по искане на ищеца, е назначена съдебно-счетоводна експертиза (ССЧЕ), заключението на която е прието от страните без оспорване и се кредитира от съда като компетентно изготвено и обективно, доколкото няма основания да се смята, че вещото лице е заинтересовано от изхода на делото.

От същото се установява, че остатъкът към момента на изготвяне на заключението, по всеки от договорите на ищеца е– 2,68 лева, 13.07 евро, 145 664,05 евро. Неполучената от ищеца сума към момента е 284 922,38 лв.

Представен е доклад от надзорна инспекция на управление Б. надзор, БНБ, на К. АД за периода 30.09.2010г. и стенограма от консултативна среща при президента на РБ от 14.07.2014г., Одитен доклад от м.октомври 2015г. на Сметна палата за извършен одит на изпълнението „Ефективност и ефикасност на банковия надзор, осъществяван от БНБ за периода от 01.01.2012г. до 31.12.2014г.“

При така установеното от фактическа страна, съдът приема от правна страна, следното:

Ищецът претендира исковата сума като вреда в резултат на неправомерното поведение на БНБ, изразяващо се в неизпълнение на приложими директни норми на общностното право, алтернативно – вследствие неправомерно бездействие на БНБ, изразяващо се в неизпълнение на вменени по закон функции по осъществяване на ефективен банков надзор.

За възникване на отговорност за нарушаване правото на ЕС е необходимо предмет на нарушената правна норма на Съюза да е предоставяне на права на частно правните субекти, нарушението на нормата да е достатъчно съществено и да съществува пряка причинно следствена връзка между нарушението и претърпяната от частно правния субект вреда. Ищецът следва да докаже наличието на посочените елементи, обосноваващи търсената отговорност от неизпълнението на посочените съюзни правни норми. В условията на алтернативност следва да докаже неправомерното бездействие на БНБ, а такова е налице когато органът или длъжностното лице са задължени да извършат по силата на закон или бездействие на административен орган или длъжностно лице по негово задължение, произтичащо пряко от нормативен акт.

По допустимостта на исковата претенция:

Предвид нормата на чл. 203, ал. 1 и ал. 2 от АПК, съгласно която, исковете за обезщетения за вреди, причинени на граждани или юридически лица от "очевидно нарушаващи правото на Европейския съюз" актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица, се разглеждат по реда на Глава единадесета от АПК "Производства за обезщетения", както и че за неуредените въпроси за имуществената отговорност ще се прилагат стандартите на извъндоговорната отговорност на държавата за нарушаване на правото на Европейския съюз, съдът приема, че предявеният иск е допустим.

Съдът приема, че БНБ е надлежен ответник в производството по обезщетяване на вреди по реда на ЗОДОВ, макар, че БНБ не е административен орган по смисъла на § 1, т. 1 от ДР на АПК, тя е държавен

орган, а принципът за отговорност на държавите членки е валиден във всеки случай, когато държава членка наруши правото на ЕС, независимо от това кой е държавният орган, чието действие или бездействие е в основата на неизпълнението на задължението. Съгласно т. 2 от ТП № 2/2014 от 19.05.2015 г. на ОС на Гражданската колегия на ВКС и Първа и Втора колегии на ВАС, разграничителният критерий за приложимия правен ред (ЗОДОВ или чл. 45-49 от ЗЗД) при претенции за вреди от дейност на органи, които не са част от изпълнителната власт, е основния характер на дейността на органа, от чиито актове, действия или бездействия са причинени вредите. Когато вредите са причинени при или повод изпълнение на административна дейност, компетентни са административните съдилища. Без съмнение БНБ е натоварена с изключителна компетентност да регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане стабилността на банковата система и защитата интересите на вложителите – чл. 2, ал. 6 ЗБНБ. БНБ е компетентният орган за упражняване на надзор върху банките по смисъла на чл.4, пар. 1, т. 40 от Регламент (ЕС)№ 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 25.06.2013г., а възложеното в чл. 13 и чл. 36 ЗКИ правомощие да издава и отнема лицензи на банки е естествено продължение на надзорната дейност върху тях. При тази своя дейност БНБ осъществява властнически правомощия, т. к. разполага с решаващи, регулиращи и санкциониращи функции спрямо банките, а отношенията по повод надзора с частноправните субекти, клиенти на тези банки, не са равнопоставени – в този смисъл Определение №18/07.04.2017г. по дело № 15/2017 г. на смесен петчленен състав на ВКС и ВАС.

Нормата на чл. 204, вр. чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ поставя изискване за предварителна отмяна на акта, от който се претендират вреди, но от друга страна от т. 143 и т. 146 от решението на СЕС по дело C-571/16 следва, че макар само по себе си това изискване да не противоречи на принципа на ефективност, такова задължение може да затрудни прекомерно получаването на обезщетение за вредите, причинени от нарушение на правото на Съюза, ако на практика няма възможност за такава отмяна. Както е посочено в т. 142 от решението и в т. 77 от решението на СЕС по делото C-429/09, би било в разрез с принципа на ефективност да се изисква от увредените лица всеки път да използват всички правни способности за защита, с които разполагат, при положение че това би било прекомерно трудно или не е разумно да се изисква от тях.

В конкретния случай този стандарт се преценява от съда като изпълнен, тъй като при действащото към 2014г. законодателство и константната съдебната практика на ВАС, ищецът не би имал ефективен способ за защита. При липсата на такава процесуална възможност и след като според действащото към момента законодателство актът, с който се отнема лиценза на банката е актът по чл. 1 пар.3, буква и) от Директивата, на вложителите не може да се противопостави изискване, като това по чл. 204, ал. 1 от АПК – за предварителна отмяна на акта, тъй като това би било в нарушение на принципа на ефективност. Поради изложеното искът е допустим.

Претенцията на ищеца за допуснато нарушение на чл.63-65 ДФЕС и чл.120 ДФЕС с процесните решения на УС на БНБ, съдът намира за неоснователна.

Съгласно първо и второ съображение от Директива 94/19/ЕО с въвеждането на схеми за гарантиране на банковите депозити във всички държави членки и с хармонизирането на приложимите гаранции за минимална сума, Директивата има за цел хармоничното развитие на дейностите на кредитните институции в целия Съюз чрез премахването на всички ограничения върху правото на установяване и свободата на предоставяне на услуги, като същевременно се повишава стабилността на банковата система и защитата на вложителите. За тази цел член 3 от Директива 94/19/ЕО предвижда, че всяка държава членка осигурява в рамките на нейната територия да бъдат въведени една или повече схеми за гарантиране на депозити. Съгласно член 7, § 1 и 1а от същата директива държавите членки осигуряват гарантираният размер на съвкупните депозити на всеки вложител да бъде установен на 100 000 Е., в случай че депозитите са неналични. "Неналичен депозит" по смисъла на чл. 1, пар. 3 от Директивата е депозит, който е дължим и платим, но не е бил платен от кредитна институция, съгласно правните и договорни условия, приложими към него, когато съответните компетентни органи са установили, че по тяхно виждане съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи.

Директива 94/19/ЕО, изменена с Директива 2009/14/ЕО, на Европейския парламент и на Съвета относно схемите за гарантиране на депозити по отношение на гарантирания размер и срока на изплащане, е транспонирана в българското законодателство чрез Закона за гарантиране на влоговете в банките и Закона за кредитните институции. Измененията, въведени с Директива 2009/14/ЕО, са транспонирани с през 2009г. с измененията на посочените два закона – ДВ, бр. 44/2009г., в сила от 12.06.2009г. С измененията на ЗГВБ от 2010г. – ДВ, бр. 101/2010г., в сила от 31.12.2010г., е въведен новият гарантиран размер от 100 000 евро на депозитите, съгласно измененията на чл. 7 от Директива 94/19/ЕО.

Сумите от влоговете над посочения размер могат да се претендират от вложителите по реда на чл.2, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност, съгласно който производството по несъстоятелност за банка има за цел да осигури във възможно най-кратък срок справедливо удовлетворяване на вложителите и другите кредитори на банката. От доказателствата по делото се установява безспорно, че ищецът е получил гарантирания размер, както и че е включен като кредитор в производството по несъстоятелност на К. АД и в това производство са му били изплащани суми като част от влога в банката. Горните доводи се потвърждават и от т.53-57 от решението на СЕС по преюдициално дело C-501/18, с които е прието, че задължение на държавата е да уреди схеми за гарантиране на депозити с минимално равнище на покритие от 100 000 Е. за всеки вложител, като това изплащане следва да стане в рамките на 20 работни дни от датата, когато компетентните органи са установили неналичността на депозита. Изрично е посочено в решението, че Директива 94/19 не може да доведе до отговорност на държавите членки или техните компетентни органи по отношение на вложителите, ако те са осигурили официалното въвеждане и признаване на една или повече схеми за

гарантиране на депозитите или на самите кредитни институции и са осигурили компенсирането или защита на вложителите съгласно условията, предписани от посочената директива, която не дава на вложителите права по силата на които да ангажират отговорността на държавата на основание на правото на Съюза, когато депозитите им не са налични поради слаб надзор от страна на компетентните органи.

В подкрепа на горепосочените доводи е и разпоредбата на чл.79, ал.9 ЗКИ, съгласно която БНБ, нейните органи и оправомощените от тях лица не носят отговорност за вреди при упражняване на надзорните си функции, освен ако са действали умишлено.

В съображения 8 и 9 от Директивата е посочено, че за вложителите е от съществено значение да имат постоянен достъп до техните спестявания, поради което неосигуряването на достъп до депозитите за срок по-дълъг от установения в директивата води до нарушаване правата им. От друга страна, с т. 4 от диспозитива на решение по дело C-501/18 е прието, че „член 2, седмо тире от Директива 2001/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 април 2001 година относно оздравяването и ликвидацията на кредитни институции, с оглед на член 17, параграф 1 и член 52, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз, трябва да се тълкува в смисъл, че мярката за временно преустановяване на плащанията, прилагана от национална централна банка спрямо кредитна институция като оздравителна мярка, имаща за цел да запази или възстанови финансовото състояние на тази кредитна институция, съставлява неоправдана и непропорционална намеса в упражняването на правото на собственост на вложителите в посочената кредитна институция, ако не зачита основното съдържание на това право и ако предвид непосредствения риск от финансови загуби, на който вложителите биха били изложени в случай на обявяването на кредитната институция в несъстоятелност, други по-малко обременителни мерки биха позволили постигането на същите резултати, което запитващата юрисдикция следва да провери.

При данните по делото, на въпроса съществувала ли е възможност да бъдат приложени по-леки мерки за банков надзор към 20.06.2014г., като вместо спиране изпълнението на всички задължения и налагане на забрана да извършва всички дейности по лиценза за извършване на банкова дейност на К. АД, следва да се отговори отрицателно. Следователно, целта за оздравяване на К. АД в рамките на особения надзор не е могло да бъде постигната по друг начин, освен чрез ограничаването на достъпа на вложителите до депозитите им. Анализът на правната уредба както по правото на ЕС, така и по националното право, води до извод, че редът за удовлетворяване на вземанията на вложители от кредитна институция, обявена в несъстоятелност, които вземания са над гарантирания размер на влоговете, е именно в рамките на производството по несъстоятелност на тази кредитна институция. След като ищецът има качеството на кредитор в производството по несъстоятелност на К. АД, следователно, намесата в правото му на собственост не е прекомерна поради решенията на К. АД, довели до отнемането на лиценза на банката и до обявяването ѝ в несъстоятелност. Следователно, с решението на УС на БНБ за поставянето

на К. АД под особен надзор и ограничаването на плащанията, не е допуснато нарушение на правата на собственост на ищеца, гарантирани с чл.17 от Хартата за основните права на ЕС.

Изводът е, че правните норми на правото на ЕС, които ищецът счита за нарушени не му предоставят права в качеството му на частно правен субект за вземанията му като вложител в кредитна институция над гарантирания размер.

Неоснователни са твърденията на ищеца, че вредите са настъпили в резултат от незаконосъобразни фактически действия и бездействия на БНБ като надзорен орган по чл.2, ал. 6 от ЗБНБ, чл.103а във връзка с чл. 79в от ЗКИ и чл. 23, т. 1 от Регламент (ЕС) №1093/2010 и Регламент (ЕС) № 575/2013. В посочената хипотеза, когато вредите са настъпили от незаконосъобразни фактически действия и бездействия на ответника, контролът за законосъобразност на тези действия/бездействия е допустим в исковото производство по реда на чл. 204, ал. 4 от АПК. В този смисъл е и решението на СЕС по дело 501/18. Както бе посочено, БНБ може да е надлежен ответник по чл. 205 от АПК по иск по ЗОДОВ, тъй като в трайната съдебна практика е прието, че регулаторните и надзорните функции представляват административна дейност по смисъла на чл.1, ал. 1 от ЗОДОВ. Съгласно чл.1, ал. 1 ЗОДОВ правото на обезщетение възниква, когато са претърпени вреди от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на органи или длъжностни лица на държавата или общината при или по повод изпълнение на административна дейност. Отговорността по ЗОДОВ се отличава от общата деликтна отговорност досежно деликвента, както и досежно спецификата на причинната връзка – вредите трябва да са причинени при или по повод упражняването на административна дейност. Основателността на иска предполага предварителното установяване на точно определени от законодателя кумулативно налични предпоставки: незаконосъобразен административен акт или незаконосъобразно действие или бездействие на административен орган или длъжностно лице на държавата или общината; този акт да е отменен по съответен ред; да е настъпила вреда от такъв административен акт, действие или бездействие; да е налице пряка и непосредствена връзка между постановения незаконосъобразен административен акт, действие или бездействие и настъпилата вреда. При липсата, на който и да е от елементите на посочения фактически състав не може да се реализира отговорността на държавата по реда на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ. Отговорността не се презумпирва от закона, затова в тежест на ищеца е да установи наличието на кумулативно изискуемите се предпоставки за отговорността по чл. 1 от ЗОДОВ - незаконосъобразен акт, отменен по съответен ред, действие или бездействие на административен орган по повод изпълнение на административна дейност, настъпила вреда, причинна връзка между отменения акт, действие или бездействие и вредата. При липсата на който и да било елемент от фактическия състав не може да се реализира отговорността по чл. 1 от ЗОДОВ.

Предявената искова претенция е за вреди, вследствие неправомерни

бездействия на служители на Българската народна банка, които не са осъществили ефективен банков надзор. Следователно искът попада в хипотезата на чл. 204, ал. 4 от АПК, като дали са налице бездействия и дали те са незаконосъобразни, се установява от съда в мотивите на решението, без да е необходим специален диспозитив за това.

Правната регламентация на БНБ се намира в Закона за БНБ, в чиито чл. 1, ал. 1 и чл. 2, ал. 6 от ЗБНБ, е посочено, че Българската народна банка е централната банка на Република България, тя е юридическо лице и регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в РБ. Основната цел на Българската народна банка е да поддържа ценовата стабилност чрез осигуряване стабилността на националната парична единица и провеждане на парична политика в съответствие с изискванията на този закон. Българската народна банка съдейства за създаването и функционирането на ефективни платежни системи и осъществява надзор върху тях (чл.2, ал.4), Българската народна банка има изключителното право да емитира банкноти и монети в страната (чл.2, ал.5), Българската народна банка регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане стабилността на банковата система и защита интересите на вложителите (чл.2, ал.6). Не е спорно, че с Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ, на основание чл. 115, ал. 1, т. 2 и 3, чл. 116, ал. 1, ал. 2, т. 2, 3, 6 и 7, във връзка с чл.103, ал. 2, т. 24 от Закона за кредитните институции (ЗКИ), К. АД била поставена под специален надзор, поради опасност от неплатежоспособност, за срок от три месеца. Със същото решение са назначени квестори, за срок от три месеца е спряно изпълнението на всички задължения на банката, отстранени са от длъжност членовете на управителния съвет и надзорния съвет и акционерите, притежаващи повече от 10 на сто от акциите са лишени от право на глас. С Решение № 114/16.09.2014 г. УС на БНБ констатирал, че към момента продължават да са налице условията и предпоставките, довели до поставяне на [фирма] под специален надзор, тъй като банката продължавала да изпитва остър недостиг на ликвидност за възстановяване на банковата си дейност и за изпълнение на задълженията си към депозантите и други кредитори, поради което действието на всички мерки, наложени с Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ –за поставяне на банката под специален надзор и тези по Решение № 82/30.06.2014 г. на УС на БНБ – за намаляване на лихвените проценти по депозитите, е продължено до 20.11.2014 г. С Решение № 138/06.11.2014 г. на основание чл. 36, ал. 2, т. 2, чл. 103, ал. 1, т. 1, чл. 103, ал. 2, т. 25 и чл. 151, ал. 1, пр. 1 от ЗКИ и чл. 16, т. 15 от ЗБНБ, БНБ отнела лиценза на [фирма]. Съгласно т. 2 и т. 3 от това решение, на основание чл. 9, ал. 1 и ал. 6 от Закона за банковата несъстоятелност, следва да бъдат предприети действия за подаване на искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност, както и да бъде уведомен Фонда за гарантиране на влоговете в банки. На 04.12.2014 г. Фондът за гарантиране на вземанията започва изплащане на същите, като не е спорно, че гарантираният депозит от 196 000 лв. е изплатен на ищеца.

Съгласно константната съдебна практика обаче, за да е налице отговорност на държавата, следва да се касае за фактическо действие или бездействие,

чиято незаконосъобразност да се установи в исковото производство по реализиране на отговорността. Този първи елемент от фактическия състав на отговорността по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ в случая не е налице. Ищецът основава иска си на твърдението, че БНБ неправомерно не е осъществила ефективен банков надзор, съгласно задълженията си по редица нормативни актове, а именно ЗБНБ, чл. 79в, 103а и др. ЗКИ, Регламент (ЕС) 575/2013 и Регламент (ЕС) 1093/2010, както и редица подзаконовни актове на БНБ, не е издала съответните актове, а действията по надзор, които е извършвала, са били формални. Това според ищеца е в нарушение на правомощията на БНБ, тъй като, ако БНБ била извършвала тези действия, или ако ги е била извършила реално, а не формално, то не би се стигнало до отнемане на лиценза на К. АД.

Незаконосъобразни действия или бездействия по смисъла на чл. 203, ал. 1 от АПК са единствено фактическите такива, т.е. в конкретния случай – неизвършване на определено фактическо действие, а не неизвършване на правни действия. Посочените от ищеца правни актове изискват правнорелевантно поведение, т.е. правни действия. Легално определение на термина „действие“, респ. „бездействие“, липсва в нормативните актове, но под „действие“, респ. „бездействие“ следва да се разбира всяко такова, извършено от държавен орган или длъжностно лице, което не е юридически акт, а тяхна физическа изява в изпълнение или неизпълнение на определена нормативна уредба. Незаконосъобразното бездействие може да бъде два вида - фактическо - неизвършването на фактическо действие, което органът или физическото лице са длъжни да извършат по силата на императивна правна норма и юридическо (правно) - неиздаването на административен акт. Неоснователни и незаконосъобразни бездействия по смисъла на чл. 204, ал. 4 от АПК са налице само при неизвършването на фактически, но не и на правни действия.

Не е налице неупражняване на банков надзор от страна на ответника, тъй като до 06.11.2014г., когато е отнет лиценза на К. АД са извършени редица действия през целия период, видно от данните по делото. Касае за сложен фактически състав, вкл. извършване на правни действия по установяване на определени юридически факти, а не за извършване на фактически действия, чието изпълнение да бъде установявано в производство по реда на ЗОДОВ. Не е налице неупражняване на ефективен банков надзор от страна на БНБ в нарушение на чл.2, ал.6 ЗБНБ, както и на разпоредбите на чл. 79в ЗКИ и 103а ЗКИ. Цитираната разпоредба на чл.2 от ЗБНБ установява задачите на БНБ като централна банка на Република България, но не и конкретни задължения във връзка с осъществяването на банковия надзор, а съответните разпоредби в тази връзка са разписани в ЗБНБ и ЗКИ. Следва и да се има предвид, че разпоредбата на чл. 79в от ЗКИ влиза в сила с изменение на ЗКИ от 11.03.2014г. Същото се отнася до чл. 103а от ЗКИ. Твърди се, че в периода до отнемането на лиценза на К., БНБ не е извършвала предписани от чл. 103а от ЗКИ във връзка с чл. 79в от ЗКИ действия, но до 11.03.2014 г. БНБ изобщо не е имала каквито и да било правомощия въз основа на тези разпоредби от ЗКИ, защото те не са съществували. Фактите, изложени и в самата искова молба, сочат, противно на твърденията на ищеца, че в периода от датата, в

която [фирма] сама е поискала от БНБ поставянето под специален надзор, до отнемането на лиценза, БНБ е извършвала активни действия именно по установяването на обективното състояние на К., като с установяването на отрицателен капитал съгласно ЗКИ, е предприела именно онова, което надзорните й правомощия изискват, т.е. да отнеме лиценза на К.. Следователно, БНБ е била активна в упражняването на правомощията си.

Представените доказателства съдържат информация и такава е била анализирана от страна на БНБ относно рисковия профил на банката, относно адекватността на капитала, включително адекватността на собствения капитал на банката и средствата за редуциране на рисковете, които са елемент на оценките за адекватността на капитала, извършвани на текуща база или в хода на надзорните инспекции на място, както и информация за текущите рейтинги по CAEL/C.-CAMELOS. Оценката на състоянието на банката е извършвана непрекъснато както по данните, съдържащи се в отчетите, предоставени от К. АД, така и при извършените на място инспекции.

Проблемите с капиталовата адекватност и последвалата неплатежоспособност не са в резултат от неупражнен надзор, а в резултат от действията по управление на К. АД на надзорните и управителните органи на банката. Действително, в доклада на Сметната палата за дейността на надзора в периода от 01.01.2012г. до 31.12.2014г. се съдържат данни за пропуски в дейността на БНБ и препоръки за подобряване на надзора. Тези пропуски обаче не са закононарушения по смисъла на чл. 1, ал.1 от ЗОДОВ - актове, действия или бездействия в нарушение на нормативен акт. Нормативните задължения по надзора са изпълнявани през целия период, въпреки, че са съществували възможности в рамките на действащата нормативна уредба за по - пълен и засилен контрол над банковата система. Констатциите на Сметната палата се отнасят принципно до дейността на БНБ и не се отнасят конкретно до предмета на делото или до действията, респективно бездействията на БНБ спрямо К. АД.

Не са налице и останалите предпоставки за ангажиране на отговорността на ответника по реда на чл. 1, ал.1 от ЗОДОВ – вреда и пряка и непосредствена причинно – следствена връзка.

На ищеца е възстановена сума в размер на гарантираният от държавата депозит, но останалата сума по сметката, продължава да се води като задължение на К. към неговия вложител, като същото е предявено служебно в производството по несъстоятелност на банката. По тази причина вреда и пряка и непосредствена причинно – следствена връзка не е налице по иска за обезщетение за причинени имуществени вреди, изразяващи се в разликата в размера на влога над платения гарантиран размер. Всяко вземане на кредитор от търговска банка, включително главницата по влоговете и законната лихва следва да бъде предявено в производство по несъстоятелността на тази банка. Вземанията, които могат да бъдат предявени в производството по банкова несъстоятелност, както произтича от реда за удовлетворяването им по чл. 94, ал. 1 от Закона за банковата несъстоятелност, включват и сумите по депозитите, надхвърлящи тези по Закона за гарантиране на влоговете в банките, а лихви - законна или договорна - съгласно чл. 4, ал. 2, т. 1 от същия закон, само след

удовлетворяване на вземанията по първата разпоредба.

Към настоящия момент производството по несъстоятелност на К. АД не е приключило и ищеца продължава да бъде кредитор на К. АД. Вземането на ищеца все още не е обективизирано като вреда поради възможността то да бъде удовлетворено. Вредата би настъпила едва след приключване на производството по несъстоятелност и то само, ако не бъде изплатена цялата сума. Следователно, няма причинена вреда, което също е задължителен елемент от фактическия състав на отговорността по чл.1, ал.1 от ЗОДОВ. Ако е налице вреда - неизплатено вземане след приключване на производството по несъстоятелност на К. АД, то тя е в пряка и непосредствена причинно – следствена връзка с действията на управителните и надзорните органи на К. АД, които са пряко и оперативно отговорни за състоянието на банката и с действията си са довели К. АД до състояние на неплатежоспособност и несъстоятелност. Такива са и изводите от проверката на място в К. АД, извършена от екип от инспектори от управление „Б. надзор“ на БНБ в смисъл, че контролните и ръководните органи на банката са прилагали порочни банкови и бизнес практики и са представяли неверни и подвеждащи финансови и надзорни отчети.

С оглед изложеното съдът намира, че искът е неоснователен и недоказан и следва да бъде отхвърлен.

В съответствие с нормата на чл. 81 ГПК във вр. чл.144 АПК съдът следва да се произнесе по претенцията на страните за присъждане на разноски.

С писмения отговор на исковата молба и в хода на устните състезания по делото ответната страна – БНБ, е направила искане за присъждане на разноските по делото, като претендира юрисконсултско възнаграждение.

Според разпоредбата на чл. 10, ал. 4 от ЗОДОВ (нова – ДВ, бр. 94 от 29.11.2019 г.) съдът осъжда ищеца да заплати на ответника възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв, съразмерно с отхвърлената част от иска, а в полза на юридическите лица се присъжда възнаграждение, ако те са били защитавани от юрисконсулт, чийто размер не може да надхвърля максималния размер за съответния вид дело, определен по реда на чл. 37 от Закона за правната помощ. Съгласно § 6, ал. 1 от ПЗР към ЗИД ЗОДОВ (Обн. - ДВ, бр. 94 от 29.11.2019 г.) този закон се прилага за предявените иски молби, подадени след влизането му в сила. Исковата молба, по която е образувано настоящото производство, е подадена на 19.06.2019 г., поради което разпоредбата на чл. 10, ал. 4 от ЗОДОВ не следва да намери приложение по отношение на сторените разноски от ответника и такива не следва да му бъдат присъждани, в т.ч. и за юрисконсултско възнаграждение.

Така мотивиран, Административен съд София-град, I-во отделение –4 състав:

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ предявеният иск по реда на ЗОДОВ от "М. К. "Я.", ЕИК[ЕИК], със седалище и адрес на управление: [населено място], 1000, р-н С., [улица], представлявано от адв. Д. И. - САК срещу БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА (БНБ), за обезщетение за имуществени вреди в размер на **284 922,38 лева**.

(двеста осемдесет и четири хиляди деветстотин двадесет и два лева и 38 ст.), представляващи разликата между размера на вложенията на ищеца в [фирма] (К.) и изплатеният му гарантиран депозит и получените плащания в производството по несъстоятелност на К. АД.

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховния административен съд на Република България в 14 - дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: